

Maak ons niet arm, maar maak de tropen rijker door ze te helpen met gewassen die bestand zijn tegen hogere temperaturen

Posted on 15 november 2025 by Eduard Bomhoff

Zo'n Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) managen is niet eenvoudig. Een groot deel van de 220 medewerkers bestaat uit 'bestuurskundigen' zonder kennis van natuurkunde, scheikunde en biologie, en met niet meer dan de eerste beginselen van de statistiek. Sommigen begonnen als lid van Milieudefensie-Jong, Greenpeace of XR en waren er al op jonge leeftijd grondig van overtuigd dat de 'transitie' nooit snel genoeg kan verlopen. Het hart op de goede plaats, maar niet getraind in de zorgvuldige afweging van kosten en baten waar serieus beleid om vraagt. Ik schreef vorige week al over de fouten in de scenario's van het PBL.

Met '*one track minds*' in de stijl van Greta Thunberg (althans voordat die er een parallel Hamas-spoor bij kreeg) schrijven zij rapport na rapport (zeshonderd pagina's in één maand) over het halen van 'klimaatdoelen', maar alleen voor

nationale, Nederlandse streefcijfers. Een fabriek wordt zorgvuldig afgebroken op de Maasvlakte, verscheept naar India en daar weer opgebouwd: minder CO2 in Nederland en alleen dat telt mee voor hun Nederlandse klimaatdoel.

De op een na grootste fout bij het PBL is het ontbreken van een duidelijke analyse van wat Nederland het beste kan doen wanneer wij CO2 serieus nemen en daar tientallen miljarden voor uittrekken, maar leven in een wereld waarin China, India en de VS andere keuzes maken. Nobelprijswinnaar William Nordhaus analyseert het probleem, maar het PBL geeft hem een goedkope sneer, want hij is econoom (zie hieronder voor de details).

India, Indonesië en Bangladesh hebben andere doelen

Ik ben met veel plezier hoogleraar geweest aan de EUR (jaartemperatuur in Rotterdam 11 graden), maar ook in Singapore en in Kuala Lumpur bij gemiddeld 27 graden. In Singapore hebben bijna alle flats airconditioning (AC), en in Kuala Lumpur ten minste alle ziekenhuizen en alle modernere woningen. Nieuw Delhi en Mumbai in India zijn nog een of twee graden warmer dan Zuidoost-Azië, maar het cruciale verschil is dat daar miljoenen inwoners zich moeten redden met een ventilator in plaats van AC – als ze tenminste het geld hebben om hun elektriciteitsrekening te betalen.

Daarom zullen regeringen in de tropen inzetten op goedkope elektriciteit en hoge economische groei. Voor ons is 2050 een klimaatdoel – India, Indonesië en Bangladesh hebben ook doelen voor de middellange termijn, maar andere, namelijk minder armoede en een hoger opgeleide bevolking.

Prof. Nordhaus legt uit dat wij graag een 'club' zouden willen vormen met andere landen om samen het CO2-probleem aan te pakken met goed berekende en van overheidswege opgelegde prijzen voor CO2-uitstoot. Als bedrijven dan moeten betalen voor CO2-emissies, en in de toekomst steeds meer, gaan ze op zoek naar nieuwe technieken om met minder CO2 toe te kunnen.

Maar die strategie werkt alleen wanneer voldoende landen mee doen met de 'club', zodat ze tegelijkertijd gezamenlijk hoge invoerrechten in rekening kunnen brengen aan landen die geen lid zijn. Maar totdat zo'n 'club' van landen die CO2 duur willen

beprijzen van de grond komt, is microbiologische en hydrologische klimaat-research voor een land als Nederland de beste kans om echt wat te bereiken.

Een botte voetnoot

Het PBL maakt zich echter met één enkele voetnoot af van de Nobelprijswinnaar: 'Er is kritiek op Nordhaus en andere economische studies en de wijze waarop ze inzichten van andere disciplines gebruiken en interpreteren, zie bijvoorbeeld Keen (2020).' Een tweedejaarsstudent zou zo'n botte voetnoot niet bij zijn docent mogen inleveren.

Ik herinnerde me hoe dezelfde Steve Keen twintig jaar geleden druk was om de monetaire economie zo hard mogelijk aan te vallen. Geen man van de nuance. Daarna was hij actief in de Engelse politiek en steunde de extreemlinkse socialist Jeremy Corbyn. Nu verruwt hij de discussie over CO2, maakt Nobelprijswinnaar Nordhaus gemakshalve uit voor een 'idioot' en noemt zijn werk 'nonsens'.

Koeienvlaaien

Het valt tegen dat de PBL-research zo uitsluitend is gericht op Nederlandse landbouw en veeteelt. Betere scheiding van koeienpoep en -pies, slimme mestverwerking en stikstofdepositie krijgen alle aandacht; internationaal perspectief ontbreekt.

Eén voetnoot in de 'Landbouw- en Natuurverkenning' verwijst naar een goed artikel van Philip Pardey en co-auteurs die uitleggen dat research naar voedsel voor de wereldbevolking belangrijk is maar onvoldoende steun krijgt. Zo jammer dat het PBL blijft steken in zo'n voetnoot en daarna weer terugkeert tot koeienvlaaien.

Nuttig werk voor Wageningen en zuivelindustrie

De wereldtemperatuur zal ongeveer twee graden stijgen, en dat vraagt om microbiologische en hydrologische research naar graan, rijst, groente en fruit die bestand zijn tegen zo'n hogere temperatuur. Wageningen University doet veel onderzoek, maar heeft nog geen eigen vestigingen in de tropen en zou kunnen uitbreiden met onderzoekscentra in Indonesië, India en wellicht Afrikaanse landen.

Nederland heeft een reputatie in research-gesteunde agro-business. Reizigers uit

China kopen op Schiphol onze Nederlandse babyvoeding voor hun familie en vrienden in China omdat ze de kwaliteit meer vertrouwen dan babyvoeding uit eigen land. De Nederlandse zuivelindustrie zou daarom samen met Wageningen University nog veel meer nuttig werk kunnen doen buiten Europa.

Onze Coenraad van Houten was lang geleden de uitvinder van moderne chocolade; nu staan de cacaoboeren in de tropen voor een grote uitdaging vanwege de klimaatverandering. Dan is het toch kansrijk wanneer Nederland de universiteiten KU Leuven en ETH Zürich uit chocoladelanden België en Zwitserland helpt met de adaptatie van cacao, koffie en thee aan het klimaat? Daar hebben de miljarden mensen in de tropen toch meer aan dan wanneer wij alleen komen met vrachtschepen om hun gekapt hout mee te nemen naar Nederland?

Maak Nederland niet arm

Het PBL denkt bij het buitenland vooral aan het op grote schaal kappen van bossen om die hier als biomassa te verbranden. Het PBL moet daarmee stoppen – slecht voor het milieu en slecht voor de CO2 – en in plaats daarvan constructiever omgaan met de rest van de wereld.

Een klein, rijk land als Nederland moet niet zichzelf arm maken met een economisch roekeloze geforceerde 'transitie' die de industrie kapot maakt en Nederlanders aanmoedigt om te winkelen in Bochum en te vliegen vanaf Düsseldorf. Nederland kan beter concreet bijdragen aan voedsel en welzijn voor een wereld die twee graden warmer wordt en zich moet aanpassen.

Wynia's Week** verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee, ook straks in het nieuwe jaar? **Doneren kan zo**. **Hartelijk dank!

Donateurs kunnen ook reageren op recente artikelen, video's en podcasts en ter publicatie in Wynia's Week aanbieden. Stuur uw publicabele reacties aan reacties@wyniasweek.nl. Vergeet niet uw naam en woonplaats te vermelden (en, alleen voor de redactie: telefoonnummer en adres). Niet korter dan 50 woorden, niet langer dan 150 woorden. Welkom!